

Maturitní otázky **Ekonomie**

Seznam dvaceti otázek a stručných odpovědí.
Vypracoval **Libor Halík**.

2	Pojištění ↪ [TODO]	3
3	Management ↪ [TODO]	4
4	Logistika a zásobování ↪ [TODO]	5
5	Obchodní korporace ↪ [TODO]	6
6	Bankovní systém	7
7	Národní hospodářství	9
8	Kapitálový trh ↪ [TODO]	10
9	Majetek podniku ↪ [TODO]	11
10	Daňová soustava	12

2 Pojištění ↪ [TODO]

> Co je pojištění

něco

> Vyjmenuj činnosti pojišťoven

něco

> Jaké jsou právní formy, kdo uděluje licenci

něco

> Vysvětli:

pojistník pojištěný pojistitel vinkulace obmyšlená osoba pojistné plnění výluka z pojištění spoluúčast

> Jak se pojištění dělí dle formy

něco

> Podle formy tvorby rezerv

něco

> Podle odvětví

něco

> Jaké je pojištění podle druhu

něco

> Co se může pojistit u osob

něco

> Co je malus X Co je bonus

něco

3 Management ↪ [TODO]

- > **Pojem management**
něco
- > **Skupiny manažerů, dovedností**
něco
- > **Manažerské funkce**
něco
- > **Druhy plánů**
něco
- > **Vysvětli funkcionální a lineární organizaci podniku**
něco
- > **Druhy motivace**
něco
- > **Popiš teorie vedení a styly řízení**
něco
- > **Jaká může být vnější a vnitřní kontrola**
něco

4 Logistika a zásobování ↪ [TODO]

> Vysvětli pojem logistika

něco

> Jak se dělí plány

něco

> Co je cílem logistických strategií

něco

> Vysvětli:

ABC JUST IN TIME

> Vysvětli:

MRP KANBAN

> Strategie JIDOKA

něco

> Vysvětli:

minimální X maximální zásoba optimální zásoba pojistná zásoba technická zásoba

> Jak dlouho je oběžný majetek v podniku

něco

> Popiš koloběh majetku

něco

> Charakterizuj zásoby ve výrobě

- a) materiál, pomocné látky, provozovací látky, obaly
- b) polotovary
- c) nedokončená výroba
- d) výrobky
- e) zboží
- f) náhradní díly
- g) obaly

> V jaké podobě můžou být peníze

něco

> Vysvětli rozdíl mezi výrobkem a zbožím

něco

> Co to jsou pohledávky

něco

> Přiřaď:

materiál X pomocné látky X provozovací látky X obaly X náhradní díly
nitě, olej na mazání stroje, látka na šaty, lahev na víno, náhradní součástka ke stroji, knoflíky, zip

5 Obchodní korporace ↪ [TODO]

> Co je to obchodní korporace, kdo je FO a PO

něco

> Kdo jedná jménem společnosti (FO, PO, prokura)

něco

> Čím se řídí obchodní korporace

něco

> Jak se zakládá OK

společenská smlouva ✕ zakladatelská listina kdy vzniká OK kam se zapisují OK

> Vysvětli základní rozdíl mezi osobními a kapitálovými společnostmi – ručení

něco

> Popiš k.s., v.o.s.:

základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení

> Popiš s.r.o., a.s.:

základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení

> a.s.:

monistický a dualistický systém dividenda zatímní list tantiéma per rolam valné hromady

> Rozdíl mezi listinnou a zaknihovanou akcií

něco

> Vyjmenuj druhy akcií

něco

> Jaký je v ČR bankovní systém

Dvoustupňový bankovní systém

1. Česká Národní Banka
2. ostatní banky

> ČNB

- ⇒ sídlo v Praze
- ⇒ vznikla 1. 1. 1993 (po rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky – ČSFR)
- ⇒ nejvyšším orgánem **bankovní rada**
- ⇒ cílem je **udržovat inflaci** a zabezpečit **stabilitu měny**
- ⇒ zřízena zákonem **O České národní bance**

> Čím je zajištěna nezávislost ČNB

Nezávislost spočívá danou existencí v **ústavě**, do které je možno zasahovat pouze **zákony**. Bankovní radu tvoří **7 členů**, které jmenuje sám **prezident České Republiky** a odvolat jdou jen z důvodů daných zákonem. Nesmějí přijímat rozkazy od vlády.

> Vyjmenuj orgány ČNB

Nejvyšším orgánem je sedmičlenná **bankovní rada**, jmenována prezidentem **na šest let**, kde žádný z členů nesmí zastávat funkci více **než dvakrát**.

Nejvyšším představitelem je **guvernér**. Dále radu tvoří **dva viceguvernéři** a **čtyři další členové** s vysokou odborností.

> Jaké funkce má ČNB

1. **Cenová stabilita**
svými procesy ovlivňuje inflaci a tím pomáhá stabilitě koruny
2. **Emise hotových peněz**
jako jediná banka má právo tisknout více peněz a zároveň je může stahovat z oběhu

3. **Řízení peněžního oběhu, platebního styku a zúčtování bank**
každá banka má účet u ČNB a mezibankovní převody jsou tedy spravovány právě ČNB
4. **Bankovní dohled**
sleduje činnost bank, spravuje jejich licence k činnosti
5. **Ostatní činnosti**
vede účty bankám, poskytuje úvěry, spravuje účet státu (a jeho dluh)

> Jaké jsou nástroje ČNB

1. **Diskontní sazba**
sazba, za kterou si obchodní banky mohou ukládat peníze
2. **Repo sazba**
základní úroková sazba pro termínované vklady a cenné papíry

nízká inflace ⇔ vysoká inflace

ČNB sníží sazbu ⇔ ČNB ji naopak zvýší

3. **Lombardní úvěr**
doplňková sazba pro poskytování úvěrů bankám – movité věci zástavou
4. **Povinné minimální rezervy**
určité % z vkladů klientů u bank musí být uloženo u samotné ČNB
5. **Pravidla likvidity**
určuje strukturu aktiv a pasiv
6. **Operace na volném trhu**
ČNB obchoduje s cennými papíry

> Vyjmenuj univerzální a specializované druhy bank

Univerzální ⇒ mají **plnou licenci** od ČNB, poskytují **širokou škálu služeb všem skupinám** zákazníků. Např. ČSOB, Česká Spořitelna, KB atd.

Specializované ⇒ specializují se na **určitý typ služeb, území, klientely**. Například Hypoteční Banka atd.

> Jaké služby nabízejí komerční banky

1. Vkladové služby

- ⇒ bankovní (bankovní účet) → Soustřeďuje netermínované vklady, skládají se peníze v hotovosti i bezhotovostní. Disponuje s ním pouze **majitel účtu**, podpis vzor, trvalé, hromadné i jednorázové příkazy. Platební karty k tomuto účtu. Většinou **nízký úrok**.
- ⇒ vkladní knížka → Ukládání a vybírání peněz po **předložení knížky**. Může být výpovědní doba.
- ⇒ termínovaný vklad → Váže klientův **vklad na určitou dobu**, čím vyšší doba splatnosti, tím **vyšší úrok**. Po uplynutí je vydána částka i s úrokem.
- ⇒ devizový účet → Je veden ve volně směnitelné **zahraniční měně**.
- ⇒ stavební spoření → Klient **pravidelně spoří** určitou částku, po dobu **minimálně šesti let**. Má nárok na **příspěvek od státu**, maximálně **tři tisíce korun** ročně. Může požádat i o **stavební úvěr**.

2. Úvěry

Dle doby splatnosti:

- krátkodobé (do 1 roku)
- střednědobé (do 4 let)
- dlouhodobé (nad 4 roky)

Dle zajištění:

- zajištěné
 - zástavou **nemovitosti** či **movitosti** (odhad ceny, výpis z katastru, doklady o vlastnictví, nabyvatelský doklad)
 - **ručitelem** nebo **zárukou** (zavazuje se, že v případě nesplacení dluhu ho zaplatí, může ručit i banka)
- nezajištěné
 - ničím se neručí

Dle způsobu poskytování:

- kontokorentní → bankovní účet s **vlastními zdroji**, kde se ale dá **čerpat do mínusu**; v případě nezaplacení nastává **vysoký úrok**
- eskontní → banka **odkoupí cenný papír** před **lhůtou splatnosti**, prodejce **získá peníze** dřív, banka si srazí **diskont** a pak požaduje peníze od dlužníka
- lombardní → úvěr zajištěný **movitou věcí**, je **rizikovější**, než eskontní, takže je i **úrok vyšší**
- hypoteční → zástavou je **nemovitost**

3. Ostatní bankovní služby

- TODO

> Vysvětli rozdíl mezi trvalým příkazem a příkazem k úhradě

trvalý příkaz **X** příkaz k úhradě
trvale se opakuje **X** jednorázová platba

> Co je bankovní účet, devizový účet

Bankovní účet je **klientův účet** na **jeho jméno** a v **národní měně**. Devizový je **klientův účet** v **cizí měně**.

> Debetní x kreditní karta

debetní karta **X** kreditní karta
platební karta **X** forma úvěru, platby
k běžnému účtu se bezúročně splácí do 45 dní

> Vyjmenuj druhy šeků

Soukromý – vystaven subjektem, který má účet u banky
Bankovní – vystavuje jej banka, kvalitní a vždy krytý

> Na přiloženém šeku udělej křížkování a vysvětli, co to znamená

udělám **dvě vodorovné čáry** na šeku, může být vyplacen pouze na bankovní účet

> Směnka – jak se dá napsat

Dá se napsat na **jákýkoli podklad** (klidně i na tácek pod sklenici), musí být uvedeno, že **jde o směnku**.

> Směnka – druhy

- ⇒ vlastní → obsahuje slovo **zaplatím**
- ⇒ cizí → obsahuje slovo **zaplaťte**
- ⇒ vista → splatná **kdykoli** po **předložení**
- ⇒ lhůtní směnka vista → po **předložení** začne běžet **lhůta splatnosti**

> Co je národní hospodářství

jedná se o **souhrn** všech **činností** splňujících hospodářský charakter **na území ČR**.

> Vyjmenuj 4 sektory NH a jejich příklady

1. **primární** – základní získávání surovin, zemědělství, dřevařství, těžba, těžbařství ...
2. **sekundární** – zpracovatelský průmysl, také stavební, výrobní ...
3. **terciární** – doprava, pošta, pohostinství, peněžnictví, služby ...
4. **kvadrální** – věda a výzkum

> Vysvětli pojmy:

⇒ HDP

⇒ **Hrubý Domácí Produkt** – jedná se o **souhrn** statků a služeb na **území ČR**

⇒ HNP

⇒ **Hrubý Národní Produkt** – jde o **souhrn HDP** sečteného s tvorbou Čechů v zahraničí

⇒ ČDP

⇒ **Čistý Domácí Produkt** – od **HDP** odečteme **opotřebení kapitálu**

> Šedá ekonomika x černá ekonomika

Do **šedé ekonomiky** patří například **podplácení** úředníků pro získávání úlev, či **státních zakázek**. Do **černé ekonomiky** patří **přímé porušování zákonů**, prodej **ilegálních drog**, **praní peněz** z takových činností.

> Hospodářský cyklus

Cyklus nemá přesně stanovenou dobu trvání, ale má tvar podobný sinusoidě. Začíná se vždy na vrcholu, klesá se ke dnu daného cyklu (nikdy nedosáhneme nuly), pak zase začne růst k novému vrcholu a cyklus začíná znovu.

1. Krize

⇒ **pokles** – **klesá poptávka** i **investice**, **klesá** tedy **výroba** a **zvyšuje** se **nezaměstnanost**, tím ještě více **klesá poptávka**.

2. Deprese

⇒ **dno** – **HDP kleslo na minimum** v daném cyklu (nikdy ale není nulové), podniky vyhlazují bankrot, **nezaměstnanost** je **maximální**, naopak **výroba** zas **minimální**.

3. Expanze

⇒ **oživení** – **roste výroba** a **klesá nezaměstnanost**, **zvyšují** se **mzdy**, tím i **roste poptávka**.

4. Konjunktura

⇒ **vrchol** – **výroba dosahuje maxima** a **nezaměstnanost minima**, **HDP** není jen **vysoko**, ale **zpravidla vyšší**, než bylo **před krizí**, lidé **poptávají všechno**, ale **trh** se rychle **přesytí**, tedy **cyklus začíná nanovo**.

> Vnější příčiny

⇒ **populační změny** – při náhlém nárustu populace **vzniká** **zvýšená poptávka** po určitých druzích zboží, při **poklesu** populace je pak **trh přesycen** nadbytečným zbožím

⇒ **vynálezy a inovace** – nové výrobky mohou rychle nahradit staré, vzniká tak **zvýšená poptávka** po **nedostatečné novotě** a je **nadbytek** nežádané staroty

⇒ **války a politické změny** – omezí se **dovoz** nebo **vývoz zboží**, což ovlivní **stav trhu**, můžou nastat i **krize** spojené s typem zboží, kterého je tu **nedostatek** (například ropa)

> Vnitřní příčiny

⇒ **spotřeba** – vývoj ekonomiky určuje, zda lidé **šetří** nebo **nakupují** zboží

⇒ **podnikové investice** – s investicemi podniku **rostou** i **pracovní příležitosti**

⇒ **činnost státu** – stát může ovlivnit vývoj **hospodářského cyklu** pomocí **rozpočtové** a **peněžní ekonomiky**; projevuje se v **daních**, **pojištění** v **nezaměstnanosti**, **státními výdaji** na **výstavbu** ...

> Vysvětli:

inlace – růst **cenové hladiny** za určité období (většinou ročně)

deflace – opak **inlace**, **nejedná se** ale o **vítaný jev**, protože populace **přestává věřit** v **hodnotu peněz**

spotřební koš – souhrn **675 výrobků** ze všech odvětví, jejichž cenu sledujeme (když se zvýší cena bot o 20 %, ale klesne cena masa o 25 %, tak se nejedná o inflaci)

> Druhy inflace

mírná (do 10 %) – tato míra je považována za zdravou, ekonomiku nijak negativně neovlivňuje

pádívá (do 100 %) – tato míra je považována za škodlivou, může snižovat životní úroveň a zpomalovat ekonomiku

hyperinflace (nad 100 %) – extrémně nebezpečná, může vést až k rozvratu ekonomiky a k návratu k směnnému obchodu

> Nezaměstnanost

míra nezaměstnanosti = počet nezaměstnaných / celkový počet aktivního obyvatelstva x 100

dobrovolná – může pracovat, ale **nechce**

nedobrovolná – chce pracovat, ale nemůže **najít práci**

frikční – krátkodobá, vzniká **po odejití** z jedné práce **před nastoupením** do nové

strukturální – jedno **odvětví** pomalu **upadá**, pracovníci v něm **vyškoleni** tedy **nemohou najít práci**, řešením je **rekvalifikace** do vzrůstajícího odvětví

cyklická – vychází z hospodářského cyklu, jde o **nezaměstnanost** v období **recese**

sezónní – jedná se o práce, které **jde vykonávat** jen v **určitou sezónu**; prodavači zmrzlin, pracovníci na lyžařských střediskách ...

> Mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo nepatří

důchodci, studenti, ženy v domácnosti, rentiéři (žijí z úroků, nebo dědictví)

> SALDO OBCHODNÍ BILANCE

Je **rozdílem** mezi **exportem** a **importem**. Může být **kladná** (vývoz je vyšší než dovoz) nebo **záporná** (dovoz je vyšší než vývoz).

8 Kapitálový trh ↪ [TODO]

- > Co patří do kapitálového trhu
něco
- > Termínované vklady – pojem, dělení dle délky
něco
- > Střednědobé a dlouhodobé úvěry – pojem, délka a na co se poskytují
něco
- > Akcie – co to je, princip obchodování, druhy
něco
- > Co jsou podílové listy
něco
- > Vysvětli princip obligací, kdo je emituje (nejlepší), druhy úročení
něco
- > Co je to hypoteční zástavní list – princip, kdo ho vydává, kdo povoluje
něco
- > Vysvětli princip derivátů – jak a kdy probíhá obchod
něco
- > Jaký je rozdíl mezi Future, Swapy a Opce
něco

9 Majetek podniku ↦ [TODO]

> Dělení majetku a na co se používá

Oběžný majetek

↔ v podniku do jednoho roku a v průběhu užívání mění svojí podobu.

Dlouhodobý majetek

↔ doba použitelnosti delší, než jeden rok, během užívání se jeho podoba nemění, pouze se opotřebovává a jeho podstata je nutná k podnikové činnosti.

> Charakterizuj oběžný majetek

materiál pomocné a provozovací látky polotovary ✕ nedokončená výroba výrobek ✕ zboží

> Co patří do finančního oběžného majetku

něco

> Charakterizuj dlouhodobý majetek

něco

> Popiš dlouhodobý majetek

hmotný nehmotný finanční drobný

> Způsoby pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku

něco

Účelem daňové soustavy je **zajistit příjmy** do státního rozpočtu, které se používají k **zajištění chodu** státu a jeho **potřeb**. Jako jsou státní správa a veřejný sektor (nemocnice, školy, ...).

> Jaké jsou podmínky placení daní a kde je musíme sledovat

Výše částky, čas splatnosti a další podmínky se neustále mění, proto se musí sledovat v **aktuálním znění zákonů** náležících k daním. Například v **Elektronické Sbírce zákonů a mezinárodních smluv**, jmenovitě pak **daň z příjmu**, **silniční daň** a **spotřební daň**.

» Dělení daní

1. **přímé daně** – poplatník a plátcé jsou jednou a tou samou osobou
 - a) **majetkové** – daň z nemovitosti, daň silniční
 - b) **důchodové** – daň z příjmů fyzických osob a také daň z příjmu právnických osob
2. **nepřímé daně** – poplatník není zároveň plátcem; kupříkladu daň z přidané hodnoty

> Vysvětlí pojmy:

daňová záloha – jedná se o část daně, která se platí ještě před ukončením zdaňovacího období

plátcé daně – ten, kdo daň odvádí státu (u nepřímých daní vybírá, u přímých je zároveň poplatníkem)

poplatník – ten, z jehož zdrojů se daň reálně odvádí (u DPH zákazník, u daně z příjmů zaměstnanec)

přeplatek na daní – když státu odvedeme víc, než máme povinnost (například u moc vysokých záloh) a stát nám přeplatek vrátí

daňové přiznání – oficiální dokument, kde je plátcé povinen uvést všechny skutečnosti potřebných k výpočtu daně, lživé přiznání je trestné

správce daně – finanční úřad, který vyměřuje výši daně

> **předmět daně** – všechny příjmy podléhající zdanění, stejně tak majetek či poskytnuté služby

> **osvobození z daně z příjmů fyzických osob** – úlevy stanovené zákonem, které vyjímají plátcé z povinnosti daň platit

> **zdaňovací období** – období, za které daň odvádíte, obvykle jeden rok nebo jeden měsíc (u DPH je možno nově i čtvrtletně)

> Daň z příjmu

termín pro podání přiznání – daňové přiznání se podává do 31. 3. dalšího roku, pokud má plátcé daňového poradce, tak až do 30. 6.

kdo je poplatníkem – každý, kdo stráví na území ČR více než 183 dní a má roční příjem nad 50 000 Kč; má pak daňovou povinnost k příjmům z České Republiky ale i ze zahraničí

co je osvobozeno od daně z příjmu – předmětem daně nejsou příjmy z dědictví, darů, úvěrů a půjček; osvobozeny od daní jsou příjmy z nemocenského pojištění, sociálních dávek a movitých věcí; prodej nemovitostí je osvobozen, pokud je vlastnime déle než 2 roky (nebo peníze použijeme na nákup jiného bydlení)

kdy mám povinnost uvést příjem nad pět milionů – vždy, i když je vyjmut z daňové povinnosti, tak se musí uvést (prodej domu, výhra v loterii, kterou již zdanil provozovatel)

slevy – na poplatníka; na manželku (pod hranici aktuálního příjmu); na děti; ZTP

úlevy – úlevy mohou vzniknout: z úroků z hypotečního úroku; z dárcovství krve a plasmy (pokud byla poskytnuta bez odměny); z poskytnutí darů za určitých podmínek

> Jaké možnosti podání daňového přiznání má OSVČ

OSVČ musí podávat přiznání přes **Datovou Schránku**, má k tomu tři možnosti.

- ✱ **paušální daň** – pro neplátcé DPH, jedná se o kombinaci ZP, SP a daně z příjmů, vhodná pro menší podnikatele
- ✱ **výdajový paušál** – pro základ daně použije část svých příjmů (20 % – 80 % dle sektoru), nemusí tedy dokládat reálné výdaje, což zjednodušuje přiznání
- ✱ **sledování příjmů a výdajů** – OSVČ, který vede daňovou evidenci si spočítá daňový základ jako rozdíl mezi výdaji a příjmy, musí tedy řádně vést administrativu, ale platí jen to, co reálně musí

> Za jakých podmínek musím platit 23 % daň z příjmu

Pokud daňový základ přesahuje **36násobek průměrné mzdy** (přibližně 1 800 000 Kč), kdy se 23 % platí jen u příjmů, co hranici přesahuje.

> Daň z nemovitosti

termín podání přiznání – přiznání se podává k **31. 1.** roku, ve kterém vzniká daňová povinnost; splatnost pak je k **31. 5.** stejného roku

z čeho se počítá – z velikosti pozemku, určenému užití pozemku, ale i počtu obyvatel v obci, či umístění nemovitosti

co je předmětem daně – nemovitosti, jakou jsou **pozemky** (stavební prostory, lesy, louky, vodní plochy), **stavby** (prostory k bydlení, nebytové prostory, ale i stodoly a další), **bytové jednotky** tvoří samostatnou kategorii; předmětem daně jsou jen nemovitosti zapsané v katastru k 1. 1.;

výjimku z daně mají **památky** a nemovitosti sloužící **veřejnému zájmu** (jako jsou školy a nemocnice)

kam plyne tato daň – celá částka daně plyne přímo **do rozpočtů měst a obcí**, kde se nemovitost nachází

> Silniční daň

kdy se platí – musí jí platit vlastníci nebo provozovatelé vozidel, co mají vozidlo zapsané k obchodní činnosti a vozidlo **přesahuje hmotnost 12 tun**;

vypočítává se dle váhy a počtu náprav

za který rok – podává se do 31. 1. za rok minulý

k čemu se používá – hlavně k výstavbě, údržbě a opravě silniční infrastruktury

> Co je dorovnávací daň

Daň minimálně 15 % z příjmů na území ČR velkých firem, co zde jinak daně neplatí, protože sídlo mají jinde. Slouží k zamezení daňových úniků v daňových rajích. Jedná se o českou verzi Pillar 2. Má hned několik podmínek:

✱ **minimálně výnosy** – firma musí mít minimální roční **výnosy 750 milionů EUR** v alespoň ve 2 z posledních 4 let

✱ **sídlo mimo ČR** – firma musí mít sídlo mimo ČR a tedy zde ani neplatí klasické daně

✱ **obchoduje na území ČR** – dceřinná společnost, či jiný druh pobočky, zde musí mít kladné výnosy a z nich se odvádí daň (tedy ne z celkových výnosů)

> DPH

sazby DPH – 0 % specifická (knihy)

– 12 % snížená (palivové dřevo, točené pivo, některé časopisy)

– 21 % základní (zboží, služby, přeprava)

DPH tvoří ~35 % příjmů státu.

povinnost registrace k dani – povinnost vzniká, když osoba překročí obrát 2 000 000 Kč během 12 po sobě jdoucích měsíců. Registrovat se pak musí do 15 dní po překročení. Jinak je přihlášení k dani **dobrovolné**

~70 % podnikatelů je přihlášeno k DPH.

podmínky pro odpočet DPH (plátcí X neplátcí) – plátcí mají nárok na odpočet DPH na **vstupu**, musí k tomu vést evidenci; neplátcí nárok na odpočet **nemají**, DPH je pro ně dalším nákladem

co je přenesená daňová povinnost – daň odvede sám odběratel namísto dodavatele; oba musí být přihlášení k DPH

> Spotřební daň – z čeho se platí

Tato daň se ukládá na komodity, které **negativně zatěžují lidské zdraví** nebo **prostředí**. Vždy pevnou částkou na jednotku (ks, kg, l). Patřím sem daně na: **minerální oleje; pivo; víno; tabák**. Tato daň **zvyšuje** základ výpočtu DPH. Výrobci jí odvádějí měsíčně.

>> Clo

Clo je také formou daně, která se platí při **dovozu** nebo **vývozu** ze země. *Neplatí se mezi členskými státy EU.*

> Časová osa splatností daní v roce 2024:

